

MÄÄRUS

Riigi teaduspreemiate põhimäärus

Määrus kehtestatakse teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse § 6 lõike 3 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega reguleeritakse riiklike teaduspreemiate suurus, liigid, määramise tingimused ja kord ning riigi teaduspreemiate komisjoni moodustamine, ülesanded ja töökord.

§ 2. Riigi teaduspreemiad

Eesti Vabariigi teaduspreemiad määratakse igal aastal Eesti akadeemilistele töötajatele, teadlastele ja teaduskollektiividele silmapaistva teadus- ja arendustöö tulemuste eest.

§ 3. Teaduspreemiate suurus ja liigid

(1) Pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest määratakse igal aastal üks elutööpreemia suurusega 65 000 eurot.

(2) Igal aastal määratakse eelmise nelja kalendriaasta jooksul valminud ja avaldatud parimate teadustööde esiletõstmiseks kuni kaheksa aastapreemiat suurusega 20 000 eurot järgmistes teadus- ja arendustegevuse valdkondades:

- 1) loodusteadused;
- 2) tehnika ja tehnoloogia;
- 3) arsti- ja terviseteadused;
- 4) põllumajandusteadused ja veterinaaria;
- 5) sotsiaalteadused;
- 6) humanitaarteadused ja kunstid.

(3) Vastava teadusala paradigmat ja maailmapilti mõjutava või uut teadusvaldkonda rajava teadusliku avastuse või olulise sotsiaal-majandusliku mõjuga innovaatilise tooteni viinud teaduslikul avastusel põhineva leiutise või teadus- ja arendustöö eest võib määrata teaduspreemia väljapaistva avastuse eest suurusega 50 000 eurot.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud teaduspreemia määratakse olenemata sellest, kas autorit on sama või muude teadustööde eest varem autasustatud Eesti Vabariigi teaduspreemia, rahvusvaheliste preemiate või autasudega.

§ 4. Ettepanekute esitamine teaduspreemia määramiseks

(1) Käesoleva määruse paragrahvis 5 nimetatud riigi teaduspreemiate komisjon kuulutab teaduspreemiate määramise aastale eelneva aasta 1. oktoobriks välja teaduspreemiate konkursi koos konkursitingimustega. Konkursiteade avaldatakse Eesti Teaduste Akadeemia veebilehel, Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel ja Eesti Teadusinfosüsteemis.

(2) Ettepanekuid teaduspreemia määramiseks võivad riigi teaduspreemiate komisjonile esitada:

- 1) ülikoolide ning positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutuste akadeemilised otsustuskogud;
- 2) Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikud;
- 3) Eesti Noorte Teaduste Akadeemia otsustuskogu;
- 4) Eesti Töandjate Keskliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Teenusmajanduse Koda.

(3) Ettepanekud teaduspreemiate määramiseks esitatakse riigi teaduspreemiate komisjonile teaduspreemiate määramise aastale eelneva aasta 10. detsembriks.

(4) Teaduskollektiivi esitamise puhul teaduspreemia kandidaadiks on oluline kollektiivi liikmete isiklik teaduslik panus, mis peab olema ettepanekus täpselt kirjeldatud.

(5) Aastapreemia saanud teadustööde tsükli ühtegi osa ei ole lubatud kaasautoritel järgmistel aastatel aastapreemiale esitatavate teadustööde tsüklite osana kasutada.

(6) Aastapreemiaga autasustatud akadeemilisi töötajaid, teadlasi ja teaduskollektiive võib taas esitada aastapreemia määramiseks kümne aasta möödudes teaduspreemia määramisest.

§ 5. Riigi teaduspreemiate komisjon

(1) Teaduspreemiate konkursi korraldab ning preemiate määramise ettepanekuid arutab ja teadustöid hindab riigi teaduspreemiate komisjon (edaspidi *komisjon*).

(2) Komisjoni moodustab ja selle koosseisu kinnitab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul kuni kuueks aastaks. Komisjoni töö korraldamise eest vastutab valdkonna eest vastutav minister.

(3) Komisjon koosneb vähemalt 12-st teadus- ja arendustegevuse erinevate valdkondade tunnustatud teadlasest.

(4) Komisjoni esimees on ametikoha järgi Eesti Teaduste Akadeemia president. Komisjoni hääleõiguseta sekretäri nimetab komisjoni esimees.

(5) Komisjon avalikustab teaduspreemiate määramiseks nõuetekohaselt esitatud ettepanekud teaduspreemiate määramise aasta 20. jaanuariks.

(6) Komisjonil on õigus:

- 1) tutvustada teaduspreemiate kandidaate ajakirjanduses või mõnel muul avalikul moel;
- 2) kaasata teaduspreemiate määramise ettepanekute hindamiseks eksperte, sealhulgas ettevõtlusorganisatsioonide esindajaid

- 3) teha käesoleva määruse § 3 lõikes 2 nimetatud teadus- ja arendustegevuse valdkonnas sobiva tasemega teadustööde puudumisel valdkonna eest vastutavale ministrile ettepanek jätta selles valdkonnas teaduspreemia määramata;
- 4) muuta aastapreemia määramise ettepaneku valdkondlikku kuuluvust või määrata aastapreemia elutööpreemia kandidaadile vastava perioodi teadustööde põhjal või vaadelda avastuspreemiale esitatud tööde tsüklit sobiva valdkonna aastapreemia kandidaadina;
- 5) aastapreemiate väljaandmisel võib komisjon kasutada käesoleva määruse § 3 lõikes 2 nimetatud ajavahemiku pikendamisel kaalutlusõigust.

§ 6. Riigi teaduspreemiate komisjoni töökord

- (1) Komisjon on otsustusvõimeline, kui komisjoni istungist võtab osa kaks kolmandikku komisjoni liikmetest.
- (2) Komisjon võtab istungil vastu otsuse teaduspreemiate määramiseks salajasel hääletusel lihthäälteenamusega.
- (3) Kui teaduspreemia kandidaatidest ükski ei saa lihthäälteenamust, korraldatakse enim poolthääli saanud kandidaatide vahel teine hääletusvoor. Kui ka teises hääletusvoorus ei õnnestu komisjonil otsust vastu võtta, otsustab komisjoni esimees või tema äraolekul teda vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 6 asendav komisjoni liige, kas korraldada veel üks hääletusvoor, eelistada kindlat kandidaati, heita liisku või teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepanek jagada teaduspreemia mitme kandidaadi vahel.
- (4) Kui komisjoni liige on esitatud teaduspreemia kandidaadiks, ei osale ta sellel aastal komisjoni töös. Kui komisjoni liige on viimase kuue aasta jooksul olnud elutööpreemia kandidaadi mõne teadustöö kaasautor, ei osale ta sellele kandidaadile elutööpreemia määramise arutelul ja hääletamisel. Kui komisjoni liige on aastapreemiale esitatud teadustööde tsükli osa kaasautor, ei osale ta vastava teadus- ja arendustegevuse valdkonna aastapreemia määramise arutelul ja hääletamisel.
- (5) Kui komisjoni liige võib mõnel käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud põhjusel olla kandidaadi suhtes erapoolik või esineb huvide konflikt, taandab ta ennast sellele kandidaadile teaduspreemia määramise arutelust ja hääletamisest.
- (6) Kui komisjoni liige ei osale käesoleva paragrahvi lõigete 4 ja 5 alusel teaduspreemiate hindamisel, arvestatakse lihthäälteenamus vastavalt hääleõiguslike komisjoni liikmete arvule. Komisjoni esimehe äraolekul või juhul, kui tal on huvide konflikt käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 nimetatud juhul, asendab teda komisjoni vanim hääleõiguslik liige.
- (7) Komisjoni tegevusega seotud kulud kaetakse riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarves Eesti Teaduste Akadeemiale selleks ettenähtud vahenditest. Komisjoni teenindamise tagab Eesti Teaduste Akadeemia.

§ 7. Teaduspreemiate määramine ja üleandmine

- (1) Teaduspreemiad määrab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri esildisel komisjoni ettepanekute alusel.
- (2) Teaduspreemiad antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise raames.

§ 8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. oktoobril 2025. aastal.

Kristen Michal
peaminister

Kristina Kallas
haridus- ja teadusminister

Keit Kasemets
riigisekretär